

KONKORDATO TASDİK ŞARTI OLARAK TEKLİF EDİLEN TUTARIN BORÇLUNUN KAYNAKLARI İLE ORANTILI OLMASI (İİK m. 305/I-b)

*THE AMOUNT OFFERED AS A CONDITION FOR APPROVAL OF THE CONCORDAT MUST BE
PROPORTIONATE TO THE DEBTOR'S RESOURCES (Law No. 2004 Art. 305/I-b)*

Araştırma Makalesi
Ömer Fatih YİĞİT*

ÖZ

Çalışmamızın konusunu İcra ve İflâs Kanunu'nun 305'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen borçlu tarafından konkordato projesinde sunulan teklifin kaynaklarla orantılı olma şartı oluşturmaktadır. Söz konusu hükme göre borçlu tarafından konkordato projesinde sunulan teklif, borçlunun kaynaklarıyla uyumlu olmalıdır. Bu bakımdan borçludan beklenen, sahip olduğu tüm mali olanaklarını kullanarak alacaklıların alacaklarına daha yüksek bir oranda kavuşmasına imkân sağlamasıdır. Borçlu tarafından konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartı, geçen zaman içinde değişikliğe uğramış tasdik şartlarından bir tanesidir. Bu nedenle kaynaklarla orantılılık şartının yerine getirilip getirilmediğinin tespit edilmesi noktasında öğretide zaman içinde farklı ölçütler ileri sürülmüştür. Bu duruma bağlı olarak kaynaklarla orantılılık şartının tespiti bakımından mahkemelerde de farklı yönde içtihatlar gelişmiştir. Ayrıca, 7101 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra konkordato komiserinin mali ve ekonomik konulardaki tespit ve görüşlerinin daha büyük bir öneme sahip olduğu göz önüne alındığında, kaynaklarla orantılılık şartının tespiti bakımından konkordato komiseri de oldukça önemli bir noktada bulunmaktadır. Bu kapsamda çalışma, kaynak kavramını açıklayarak kaynaklarla orantılılık şartı bakımından önem arz eden noktaları tespit etmeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Konkordatonun tasdiki şartları, aktif-pasif dengesi ölçütü, kaynak kavramı, beklenen haklar

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1799588

Makalenin Geliş Tarihi: 08.10.2025

Makalenin Kabul Tarihi: 16.11.2025

* Arş. Gör., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı

E-posta: omerfatih.yigit@ikc.edu.tr

ORCID: 0009-0008-1921-6879

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

ABSTRACT

The subject of our study is the requirement that the proposal submitted by the debtor in the composition plan be proportionate to the resources, as stipulated in Article 305(1)(b) of the Enforcement and Bankruptcy Law. According to this provision, the proposal submitted by the debtor in the composition plan must be consistent with the debtor's resources. In this regard, the debtor is expected to use all of its financial resources to enable creditors to recover a higher proportion of their claims. The requirement that the amount offered by the debtor in the composition proposal be proportional to the debtor's resources is one of the approval requirements that has changed over time. Therefore, different criteria have been put forward in the doctrine over time to determine whether the condition of proportionality with resources has been met. Accordingly, different case law has developed in the courts regarding the determination of the condition of proportionality with resources. Furthermore, considering that the findings and opinions of the concordat commissioner on financial and economic matters have become more important after the entry into force of Law No. 7101, the concordat commissioner also plays a crucial role in determining the condition of proportionality with resources. In this context, this study aims to explain the concept of resources and identify the points that are important in terms of the condition of proportionality with resources.

Keywords: Concordat, Conditions for approval of the concordat, Active-passive balance criterion, Concept of resources, Expected rights

EXTENDED SUMMARY

Concordat is an institution that has existed in our legal system since the enactment of the first Enforcement and Bankruptcy Law in 1929. Due to this characteristic, concordat has a history of approximately 100 years in our legal system. Over time, amendments have been made to the provisions on concordat, particularly due to complaints arising from its application, and most recently, with the adoption of Law No. 7101 on Amendments to the Enforcement and Bankruptcy Law and Certain Other Laws, concordat has taken on the form that is largely applied today. In this context, the requirement that “the amount offered must be proportional to the debtor's resources,” which is one of the conditions for the approval of a concordat as stipulated in Article 305 of the current Enforcement and Bankruptcy Law No. 2004, is one of the conditions that has changed over time. Indeed, the condition stipulated in the second paragraph of Article 298 of the first Enforcement and Bankruptcy Law, adopted in 1929, that “the amount offered must be commensurate with the debtor's assets,” was also sought in the first version of the Enforcement and Bankruptcy Law No. 2004, which came into force in 1932, and despite some terminological changes over time, the condition that the amount offered must be proportional to the debtor's assets was maintained until the Law Amending the Enforcement and Bankruptcy Law No. 4949. In literature, different criteria have been applied to determine whether the debtor's payment offer is proportionate to their resources. The different criteria found in jurisprudence and the amendments made to the law have also been reflected in court decisions.

Some authors in the literature express the issue of whether the payment offered by the debtor is balanced with its sources as “asset-liability balance.” In this context, the ratio obtained by dividing assets by liabilities helps determine whether balance has been achieved. Assets refer to the debtor's net assets that can be used to pay debts remaining under the composition agreement. In other words, not all of the debtor's assets fall within the scope of assets; all elements that constitute resources for the composition agreement and can be used to pay debts are referred to as net assets.

A source refers to the means of payment, or in other words, cash resources. The concept of a source also includes other elements that may arise in the future and can be used to pay debts. The concept of an asset, on the other hand, refers to all values that currently exist and can be expressed in monetary terms. Since some existing assets with monetary value can be used to pay debts, these assets also qualify as sources. However, since some assets cannot be used as debt repayment instruments due to their nature, these assets should not be considered as sources. In other words, in an ordinary composition, not every asset can necessarily be considered a source within the scope of the composition, as the debtor does not use the assets used within the scope of the continuity of the business as a means of payment. Although the concepts of assets and liabilities express different meanings, it is not always easy to clearly distinguish between the two concepts. This is because, depending on the specific circumstances of the case, particularly the sector in which the debtor operates, there may be differences in which elements are considered assets and which are considered liabilities.

The condition that the amount offered in the composition agreement must be proportional to the debtor's resources implies not only that the amount offered must be proportional to the debtor's resources, but also that the resources must be proportional to the amount offered. In this respect, there must be a balance between the debtor's resources and liabilities in the composition agreement. In this respect, the condition that the amount offered must be proportional to the debtor's resources has a different meaning from the condition that it must exceed the amount that creditors could potentially receive in the event of the debtor's bankruptcy.

If it is accepted that the amount proposed in the project must be proportional to its sources as a condition for approval of the composition by the Court of Cassation, it can be accepted that the active-passive balance criterion is applied in the vast majority of cases to determine whether this condition has been met.

The expert's examination will determine whether the amount offered by the debtor is proportionate to their resources. Furthermore, in the approval proceedings for the composition agreement, audit reports providing reasonable assurance as to whether the condition of proportionality has been met must be taken into account by the judge.

It can be said that the court has broad discretion in considering expected rights. Therefore, based on its assessment of the debtor's expected rights, the court may take those rights fully or partially into account, or it may choose not to take them into account at all. Since expected rights encompass a wide range of rights

with different characteristics, many expected rights that could be considered as resources by the debtor in bankruptcy may be asserted. Therefore, the concept of expected rights is an abstract concept and must be evaluated separately for each specific case.

GİRİŞ

Konkordatonun kabulü, İcra ve İflâs Kanunu'nun 302. maddesinde belirtilen çoğunluğun olumlu görüş vermesine bağlıdır. Söz konusu hükme göre konkordato projesi, kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısını veya kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini aşan bir çoğunluk tarafından imza edilmiş ise kabul edilmiş sayılır. Kanun'da belirtilen çoğunluğun kararının, azınlığı da bağlayıcı bir sonuç doğurması nedeniyle kanun koyucu tarafından 305. maddede azınlığın haklarının koruması amacıyla bazı tasdik şartları getirilmiştir.

Azınlıkta kalan alacaklıların haklarının koruması amacıyla Kanun'da düzenlenen tasdik şartlarından biri, çalışmamızın da konusu oluşturan İcra ve İflâs Kanunu'nun 305. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen *“teklifin kaynaklarla orantılı olması”* şartıdır. Söz konusu tasdik şartına göre borçlu tarafından konkordato projesinde sunulan teklif, borçlunun sahip olduğu kaynaklarla orantılı olmalıdır. Ayrıca mahkeme, kaynaklarla orantılılık şartı bağlamında borçlunun beklenen haklarının göz önünde bulundurulup bulundurulmayacağı ve eğer dikkate alınacaksa, ne ölçüde dikkate alınacağına da karar verir. Konkordatonun tasdiki yargılamasında mahkeme, kaynaklarla orantılılık şartının yerine getirilip getirilmediğini tespit ederken borçlunun aktif malvarlığını ve borçlunun konkordatoya tâbi pasif değerlerini titizlikle incelemelidir.

Konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olup olmadığının tespiti noktasında öğretide farklı ölçütler ileri sürülmüştür. Bu bağlamda, çalışmamızda öğretide yer alan ölçütler incelenmiş ve söz konusu ölçütlerin uygulamadaki yansımaları ele alınmıştır. Ayrıca, kaynaklarla orantılı olma şartı bağlamında borçlunun beklenen haklarının kapsamı ve mahkeme tarafından ele alınma usûlü incelenmiştir. Çalışmamız genel bir değerlendirme ve sonuçla tamamlanmıştır.

I. GENEL OLARAK KONKORDATONUN TASDİKİ ŞARTLARI

Bazı durumlarda borçlu kişi, borçlarını ödemek istemesine ve kötünîyetli olmamasına rağmen, piyasa koşulları ve olumsuz ekonomik gelişmeler gibi etkenler nedeniyle borçlarını ödeme güçlüğü yaşayabilir. Borçlu kişinin borçlarını ödeme güçlüğü yaşamasında bazen dışsal bazen içsel problemler, bazen de her ikisi birden etkili olabilir. Mali ve finansal durumu bozulan borçludan tüm borçlarını vadesinde ödemesi istenirse bu durum, hem borçlunun mali durumunun daha fazla bozulmasına hem de alacaklıların bir kısmının veya tamamının alacaklarını tahsil edememesine neden olabilir¹. Bahsedilen olumsuz durumların önlenbilmesi için kanun koyucu tarafından borçlulara bir fırsat tanınmış ve mahkemenin denetimi altında, borçlunun alacaklılarıyla anlaşarak sadece belirli bir oranı veya belirli vadelerde ödeme yaparak borçlarından kurtulabilmesine olanak sağlayan konkordato düzenlemesi getirilmiştir. Bu çerçevede konkordato, bir borçlunun yaptığı teklifin, Kanunda belirlenen nitelikli çoğunlukta alacaklılar tarafından kabul edilmesi ve yetkili makamca onaylanması sonucunda, belirli bir süre zarfında tüm adi borçlarını, teklife uygun şartlar çerçevesinde ve kendi koşullarına göre ödemesini sağlayan hukukî bir düzenlemedir².

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun³ 304. maddesinin birinci fıkrasında, komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdî alan mahkemenin konkordato hakkında

¹ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes, *İcra ve İflâs Hukuku* (11. Bası, On İki Levha Yayıncılık 2024), 511.

² İlhan Postacıoğlu, *Konkordato* (1. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 1965) 12; Enver Buruloğlu ve Yuda Reyna, *Konkordato Hukuku* (1. Baskı, Yörük Matbaası 1968) 3; Saim Üstündağ, *İflâs Hukuku* (8. Bası, Yaylacık Matbaacılık 2009) 227; Timuçin Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Cilt II* (5. Baskı, Adalet Yayınevi 2013) 1427; Süha Tanrıver ve Adnan Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 1996) 29; Sümer Altay ve Ali Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku* (5. Bası, Vedat Kitapçılık 2019) 10; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku* (8. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 663; Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, *İcra ve İflâs Hukuku* (5. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 639; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *İcra ve İflâs Hukuku* (10. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 690; Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım, *İcra ve İflâs Hukuku* (8. Baskı, Beta Yayınları 2021) 596; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes (n 1) 511. “Konkordato dürüst bir borçlunun belli bir zaman kesiti içerisindeki bütün adi alacaklarını yetkili makamın onayı ve alacaklı çoğunluğunun kabulü ile tasfiyesinin sağlandığı bir icra prosedürü olup, amacı borçlunun içinde bulunduğu maddi dar boğazı aşması, bununla paralel olarak alacaklıların iflâsa nazaran daha yüksek oranda tatmin edilmesini sağlamaktır.” Yargıtay 6 HD, E. 2021/4168, K. 2022/872, T. 17.02.2022 (Yargıtay Karar Arama, E.T. 25.12.2024).

³ Kabul Tarihi: 09.06.1932, RG 19.06.1932/2128.

karar vermek üzere yargılamaya başlayacağı düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre konkordato, mahkeme tarafından incelenir ve konkordatonun tasdiki şartlarının bulunması hâlinde mahkeme tarafından konkordatonun tasdiki kararı verilir. Konkordatonun tasdiki şartları, İcra ve İflâs Kanunu'nun 305. maddesinde düzenlenmiş olup söz konusu şartlar metinde şu şekilde ifade edilmektedir:

“a) Adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması; malvarlığının terki suretiyle konkordatoda paraya çevirme hâlinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflâs yoluyla tasfiye hâlinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması.

b) Teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması (bu kapsamda mahkeme, borçlunun beklenen haklarının dikkate alınıp alınmayacağını ve alınacaksa ne oranda dikkate alınacağını da takdir eder).

c) Konkordato projesinin 302 nci maddede öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş bulunması.

d) 206 ncı maddenin birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasının, alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe yeterli teminata bağlanmış olması (302 nci maddenin altıncı fıkrası kıyasen uygulanır).

e) Konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama giderleri ile konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, tasdik kararından önce, borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olması.”

İcra ve İflas Kanunu'nun 305. maddesinde konkordatonun tasdiki için aranan şartların kümülatif olması sebebiyle, söz konusu şartlardan birinin eksik olması hâlinde konkordatonun tasdik edilmesine karar verilemez⁴. Konkordatonun tasdiki yargılaması,

⁴ Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku Cilt IV* (3. Baskı, Alfa Yayınları 1997) 3719; Ali Cem Budak ve Serdar Kale, ‘Madde 305’ içinde Bilgehan Yeşilova (edt), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 599; Murat Yavaş ve Pınar Daşlıçay, *Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları* (1. Baskı, Seçkin Yayınları 2024) 69; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 2) 707.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun⁵ m. 382/II, f-7 hükmü gereğince çekişmesiz yargı işi olarak kabul edilmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 385. maddesinin ikinci fıkrası gereğince, çekişmesiz yargı işlerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça re'sen araştırma ilkesinin uygulandığı göz önüne alındığında, konkordatonun tasdiki yargılaması bakımından da aksine bir hüküm bulunmaması nedeniyle re'sen araştırma ilkesi uygulanır⁶. Bu bağlamda mahkemenin konkordatonun tasdiki işinde geniş bir takdir hakkına sahip olduğu söylenebilir.

II. TEKLİF EDİLEN TUTARIN BORÇLUNUN KAYNAKLARI İLE ORANTILI OLMASI" ŞARTININ İNCELENMESİ

A. Genel Olarak

İcra ve İflâs Kanunu'nun 305. maddesinde düzenlenen konkordato tasdik şartlarından ilki, adi konkordato bakımından konkordato projesinde önerilen tutarın muhtemel bir iflâstakinden fazla olması, malvarlığının terki suretiyle konkordato bakımından ise paraya çevirme hâlinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflâs yoluyla tasfiye hâlinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması, ikinci şart ise teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olmasıdır⁷. Öğretide yer alan bir görüşe göre, her iki şart ile sağlanmaya çalışılan amacın

⁵ Kabul Tarihi: 12.01.2011, RG 04.02.2011/27836.

⁶ "İİK'nın 305. maddesinde hükme bağlanan konkordato koşullarının kümülatif olarak bir arada bulunması halinde mahkeme konkordatoyu tasdik edecektir. Mahkemenin bu aşamada geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır ve tasdik yargılamasında re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Mahkeme, tasdik yargılamasında konkordato projesini kontrol edecek, konkordato sürecinde yapılması gereken işlemlerin zamanında ve kanuna uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetleyecektir. Şekli inceleme kapsamında yapacağı en önemli tespit, komiserin süresi içinde dosyayı kendisine teslim edip etmediğidir. İçerik olarak dikkatle araştırması gereken husus ise, borçlunun alacaklılar arasında dengeyi koruyup korumadığıdır." Yargıtay 6. HD, E. 2021/3486, K. 2022/807, T. 16.02.2022 (Yargıtay Karar Arama, E.T. 25.12.2024). Öğretide Pekcanitez/Erdönmez tarafından konkordatonun tasdiki yargılamasında sınırlı re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda Yazarlar, konkordatonun tasdiki işine bakan mahkemenin vakıaları kendiliğinden tespit edeceğini ancak kendiliğinden araştırmayacağını belirtmiştir. Yazarlar, vakıaların mahkeme önüne getirilmesinden sorumlu olan kişinin konkordato komiseri olduğu düşüncesindedirler. Ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Pekcanitez ve Güray Erdönmez, 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato (1. Baskı Vedat Kitapçılık 2018) 126.

⁷ Atalay, İİK m. 305/I-a hükmünde yer alan "adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması" şeklindeki ilk bölümünün metinden çıkarılması gerektiği düşüncesindedir. Yazara göre söz konusu hüküm, malvarlığının terki suretiyle konkordatoda iflâstan daha yüksek oranda bir tatmin sağlama konusunda yerindedir. Ancak adi konkordatoda, borçlunun mallarının cebri satışı ile alacaklıların tatmini

aynı olduğundan söz konusu şartların beraber değerlendirilmesi gerekmektedir⁸. Buna karşılık bizim de katıldığımız görüşe göre ise, sözü edilen iki şart birbirleriyle ilişkili olmakla beraber farklı amaçlara hizmet etmektedir⁹. Nitekim bir konkordato projesinde, teklif edilen tutarın iflâs durumunda alacaklıların alacağı olası miktardan daha yüksek olması şartı yerine getirilirken kaynaklarla orantılılık şartı yerine getirilmemiş olabilir¹⁰. Dolayısıyla teklif edilen tutarın iflâs hâlinde alacaklıların eline geçecek muhtemel miktardan fazla olması şartı, her durumda kaynaklarla orantılılık şartını kapsamaz.

Konkordato, 1929 yılında kabul edilmiş olan ilk İcra ve İflâs Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden itibaren hukukumuzda bulunan bir kurumdur. Sahip olduğu bu özellik nedeniyle konkordato, hukukumuz bakımından yaklaşık 100 yıllık bir geçmişe sahiptir. Geçen zaman içinde, özellikle uygulamadan kaynaklanan şikâyetler nedeniyle zaman zaman konkordato hükümlerinde değişikliklere gidilmiş¹¹ ve son olarak 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un¹² kabul edilmesiyle konkordato, günümüzde büyük ölçüde uygulanan şeklini almıştır. Bu kapsamda, yürürlükte olan İcra ve İflâs Kanunu’nun 305. maddesinde

hedeflenmemekte, aksine alacaklılar ile yapılacak anlaşma sonucu “*borçlunun kaynakları ile orantılı*” bir ödeme planı çerçevesinde borçların tasfiyesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Yazar, konkordatonun alacaklıların Kanunda aranan çoğunluğunun iradesinin hâkim olduğu bir usûl olduğunu belirterek, alacaklıların Kanunda öngörülen çoğunluğu kabul ediyorsa, iflâsa nazaran daha az bir oranda tatmin ile de konkordato yapabileceği düşüncesindedir. Yazar tarafından bu hususta öne sürülen tüm gerekçeler için bkz. Oğuz Atalay, ‘Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler’ içinde Muhammet Özkes (edt), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler* (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2018) 122. Aynı yönde bkz. Serdar Kale, ‘7101 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflâs Dışı Adi Konkordato’ (2018) 5(1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 213, 251.

⁸ Pekcanitez/Erdönmez’e göre konkordato projesinde önerilen tutarın muhtemel bir iflâstakinden fazla olması şartı, teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartını kapsamaktadır. Bu nedenle Yazarlar, söz konusu şartların ayrı olarak düzenlenmesini kanun yapma tekniği açısından doğru bulmamaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Pekcanitez ve Erdönmez (n 6) 129-130. Aynı yönde bkz. Serhat Sarısözen, *Konkordato* (5. Baskı, Yetkin Yayınları 2021) 506.

⁹ Yavuz Topçu, ‘Yinelenen Konkordato Taleplerinin Hukukî ve Finansal Yönleriyle Değerlendirilmesi’ (2024) 28(4) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 301, 345; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 2) 654.

¹⁰ Bu duruma ilişkin öğretilde Topçu tarafından verilen bir örnek için bkz. Topçu, ‘Yinelenen Konkordato Talepleri’ (n 9) 346.

¹¹ Zaman içinde konkordato hükümlerinde yapılan bütün değişiklikler için bkz. Selçuk Öztekin, ‘Giriş’ içinde Bilgehan Yeşilova (edt), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 38 vd.

¹² Kabul Tarihi: 28.02.2018, RG 15.03.2018/30361.

düzenlenen konkordatonun tasdik şartlarından olan “*teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması*” şartı da geçen zaman içinde değişikliğe uğramış şartlardan bir tanesidir. Nitekim, 1929 yılında kabul edilen ilk İcra ve İflâs Kanunu’nun 298. maddesinin 2. bendinde düzenlenen “*teklif olunan paranın borçlunun serveti ile mütenasip olması*” şartı, 1932 yılında yürürlüğe giren 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nun ilk halinde de aranmış ve zaman içinde terimsel bazı değişikliklere gidilmesine rağmen 4949 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’a¹³ kadar teklif edilen tutarın borçlunun mevcudu ile orantılı olması şartı korunmuştur. 4949 sayılı Kanun ile birlikte, konkordatonun tasdik şartlarından olan “*teklif edilen meblağın mevcudu ile orantılı olması*” şartı yerine “*teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması*” şartı kabul edilmiştir. 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası aranan şart, konkordato hükümlerini büyük ölçüde değiştiren 7101 sayılı Kanun’da da geçerliliğini korumuştur.

Yukarıda anlatılanlardan anlaşıldığı üzere, günümüzde konkordatonun tasdiki için gerekli olan “*teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması*” şartı, 4949 sayılı Kanun’un kabul edilmesinden önce “*teklif edilen meblağın mevcudu ile orantılı olması*” şartı olarak aranmaktaydı. Söz konusu şart bakımından geçen zaman içinde yaşanan değişimlerin öğretisi ve uygulamada farklı yansımaları olmuştur. Bu bakımdan, öğretide borçlunun ödeme teklifinin kaynaklarıyla orantılı olup olmadığının tespiti noktasında farklı ölçütler esas alınmıştır. Öğretide yer alan farklı ölçütler ve Kanunda yapılan değişiklikler, mahkeme kararlarına da yansımıştır. Bu nedenle çalışmamızda öğretide yer alan ölçütler ve uygulamadaki durum ele alınarak kaynaklarla orantılılık şartı bakımından görüşümüze yer verilecektir.

¹³ Kabul Tarihi: 17.07.2003, RG 30.07.2003/25184.

B. Kaynaklarla Orantılılıkta Öğreti ve Uygulamada Esas Alınan Ölçütler

1. Aktif-Pasif Dengesi Ölçütü

Bilanço, işletmenin belirli bir anındaki mali durumunu çift yanlı bir çizelgede gösteren tablodur¹⁴. Bu kapsamda bilançonun sol tarafına aktif, sağ tarafına ise pasif adı verilir. Sol tarafta yer alan aktifler, işletmenin sahip olduğu varlıkları gösterirken, sağ tarafta yer alan pasiflerde ise işletmenin sahip olduğu varlıkların kaynakları ve yükümlülükleri yer alır¹⁵.

Öğretideki bazı yazarlar, borçlunun teklif ettiği ödemenin kaynaklarıyla dengeli olup olmadığı konusunu, “*aktif-pasif dengesi*” şeklinde ifade etmektedir¹⁶. Bu çerçevede, aktifin pasife bölünmesiyle elde edilen oran, dengenin sağlanıp sağlanmadığının belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Aktif ile kastedilen, borçlunun konkordato kapsamında kalan borçlarının ödenmesine yarayan net aktiftir¹⁷. Diğer bir deyişle, borçlunun tüm malvarlığı aktif kapsamına girmemekte, konkordato bakımından borç ödenmesinde kullanılabilecek tüm unsurlar net aktif olarak ifade edilmektedir¹⁸. İcra ve İflâs Kanunu’nun 206. maddesinde yer alan ve konkordatoya tâbi olmayan birinci sırada yer alan imtiyazlı alacaklar, rehinli alacaklar ve 6183 sayılı Kanun’a tâbi kamu alacakları, borçlunun brüt aktifinden çıkarılarak net aktife ulaşılmalıdır¹⁹. Ayrıca, işletmenin faaliyetinin devamlılığı için gerekli olan varlıklar da aktiften çıkartılmalıdır. Nitekim, işletmenin faaliyetinin devamlılığı için gerekli olan varlıklar borçlunun aktifine dahil olsa da kanun koyucu tarafından konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun varlığı ile değil, kaynakları ile orantılı olma şartı öngörülmüştür. Bu nedenle aktiften kastedilen, borçlunun malvarlığına dahil olan tüm aktifleri değil, niteliği gereği borç ödeme aracı olarak kullanılamayacak varlıkların çıkarılmasından sonra ortaya çıkan net aktiftir.

¹⁴ Sabri Burak Arzova, Murat Yavaş ve Barış Küçük, *Hukukî ve Mali Yönden İflâsın Ertelenmesi ve Borca Batıklık Bilançosu* (1. Baskı, Seçkin Yayınları 2014) 162.

¹⁵ Sabri Burak Arzova, *Finansal Muhasebe Cilt I* (2. Baskı, Türkmen Kitabevi 2012) 30.

¹⁶ Emsalgül Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2020) 91; Altay ve Eskiocak (n 2) 238; Sarısözen (n 8) 504.

¹⁷ Altay ve Eskiocak (n 2) 237; Doğan (n 16) 92.

¹⁸ Doğan (n 16) 92.

¹⁹ ibid 92.

Aktifin pasife bölünmesiyle elde edilen oran, şekli bir nitelik taşıdığından objektif açıdan gerçeği yansıtmayabilir. Nitekim borçlunun bilançosunda açıkladığı ve konkordato sürecinde kabul ettiği alacakların, kendiliğinden nisaba ve pasife dahil edilmesi zorunluluğu bulunmaktadır²⁰. Bu konuda önem arz eden husus, borçlunun bilançosunda bildirdiği veya konkordato sürecinde kabul ettiği alacakların, aslında var olmayan, sonradan üretilmiş alacaklardan oluşması durumudur. Bu bakımdan komiserin veya bilirkişinin, borçlunun kabul ettiği bir alacağı reddetme yetkisi bulunmadığından, söz konusu alacağı kabul etmesi gerekmektedir²¹. Bununla birlikte konkordato komiseri, borçlunun kabul ettiği alacağın gerçekten var olup olmadığını tespit etmek amacıyla borçlunun defter ve kayıtları üzerinde araştırma yapabilir ve söz konusu alacağın gerçekten mevcut olmadığı sonucuna varırsa durumu İcra ve İflâs Kanunu'nun 300'üncü ve 302'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacaklılar toplantısına vereceği rapora yazar²². Bunun yanı sıra, mahkemeye sunulmuş olan raporda belirtilen alacakların varlığına ilişkin değerlendirme, mahkemenin takdirine göre dikkate alınır²³. Mahkeme tarafından yapılan inceleme sonucu borçlunun bilançosunda veya konkordato sürecinde hileler yaptığı veya olmayan alacaklar ihdas ettiğinin anlaşılması üzerine, borçlunun konkordato projesi tasdik edilmez²⁴. Bu bakımdan, borçlunun konkordato süreci boyunca dürüstlük kuralına aykırı şekilde var olmayan alacaklar ihdas ederek aktif-pasif oranında değişiklik yapması halinde, konkordato projesi tasdik edilmez²⁵.

2. Kaynak Kavramı Ölçütü

Kaynak, ödeme araçları kaynağını, diğer bir ifadeyle nakit kaynaklarını ifade eder²⁶. Kaynak kavramına, gelecekte ortaya çıkabilecek ve borç ödemesinde kullanılabilecek diğer unsurlar da dahil edilir. Varlık kavramı ise, halihazırda bulunan ve

²⁰ Altay ve Eskiocak (n 2) 238.

²¹ Budak ve Kale (n 4) 604.

²² Baki Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku Cilt II* (1. Baskı, Sevinç Matbaası 1971) 447.

²³ Doğan (n 16) 94.

²⁴ Budak ve Kale (n 4) 605.

²⁵ Bu konudaki açıklamalar için bkz. II, C.

²⁶ Cenk Akil, *Sorularla Adi Konkordato* (1. Baskı, Adalet Yayınevi 2019) 199; Atalay, 'Değerlendirme' (n 7) 121; Topçu, 'Yinelenen Konkordato Talepleri' (n 9) 347.

parayla ifade edilebilen tüm değerlerdir²⁷. Mevcut ve parasal değeri olan bazı varlıklar borç ödemesinde kullanılabildiğinden, söz konusu varlıklar aynı zamanda birer kaynak niteliği de taşır. Ancak bazı varlıklar niteliği gereği borç ödeme aracı olarak kullanılamayacağından, bu varlıkların kaynak olarak değerlendirilmemesi gerekir²⁸. Diğer bir deyişle, adi konkordatoda, borçlunun işletmenin devamlılığı kapsamında kullandığı varlıklarını ödeme aracı olarak kullanmaması nedeniyle her varlık, konkordato kapsamında mutlaka bir kaynak olarak kabul edilemez. Nitekim adi konkordatoda borçlunun varlıklarının satışı ile alacaklıların tatmini hedeflenmemekte, aksine alacaklılar ile yapılan anlaşma sonucu kaynakları ile orantılı bir ödeme planı çerçevesinde borçların tasfiyesi amaçlanmaktadır²⁹.

İşletme faaliyetlerinin sürdürülmesi amacıyla kullanılmakta olan varlıklar, kural olarak konkordatoda borç ödeme kaynağı olarak değerlendirilemez. Bununla birlikte, somut olayın koşullarına bağlı olarak, işletmenin faaliyetlerinde kullandığı varlıklardan da borç ödemeye yönelik olarak kaynak sağlanması söz konusu olabilir³⁰. Örneğin, bir işletmenin varlığında bulunan, ancak kullanılmaması nedeniyle işletmenin faaliyetleri üzerinde herhangi bir etkisi bulunmayan her varlığın nakde çevrilerek kaynak olarak kullanılması mümkündür. Bu durumda önem arz eden kriter, işletmenin sahip olduğu varlıkların nakde çevrilmesi hâlinde işletmenin sürekliliğinin etkilenmemesidir. Bu çerçevede kaynak kavramı için önemli olan husus, ileride oluşturulabilecek ve borç ödenmesinde kullanılabilecek unsurların olmasıdır³¹. Nitekim bu durum, kanun koyucu tarafından da dikkate alınmış ve teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartının düzenlendiği İcra ve İflâs Kanunu'nun 305. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde parantez içinde mahkemenin, borçlunun beklenen haklarının dikkate alınıp alınmayacağını ve alınacaksa ne oranda dikkate alınacağını da takdir edeceği

²⁷ Tükan Kasapoğlu ve Ahmet Karakaya, 'Konkordatoda 'Teklifin Kaynaklarla Orantılı Olması' Şartı ve Bu Şart Bağlamında Varlık-Kaynak İlişkisinin İrdelenmesi' (2023) (4) Ankara Barosu Dergisi 557, 561.

²⁸ Atalay, 'Değerlendirme' (n 7) 121.

²⁹ Oğuz Atalay, 'Konkordato Projesinin Hazırlanması' 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, *MİHBİR 16.Antalya Toplantısı* (1. Baskı, Adalet Bakanlığı 2019) 99.

³⁰ Kasapoğlu ve Karakaya (n 27) 561.

³¹ ibid 561.

düzenlenmiştir³². Dolayısıyla konkordato talebinde bulunan gerçek veya tüzel kişinin konkordato süreci boyunca iyileştirme için kaynak oluşturması, konkordato kaynağı olarak kabul edilmiştir.

Konkordato süreci sırasında özellikle iyileştirilmenin sağlanması amacıyla işletmeye yeni kredi temin edilmesi gerekebilir³³. Zira, yeni bir yatırımcı veya kredi temin edilmeden konkordato süreci sonunda iyileşme mümkün olmayabilir ve bu nedenle konkordato süreci başarısızlıkla sonuçlanabilir. Konkordato süreci boyunca borçlunun finansal durumunu düzeltmek için bulunan krediler veya yeni yatırımcıların getirmiş oldukları sermayeler de kaynak olarak değerlendirilir.

Varlık ile kaynak kavramları, birbirlerinden farklı anlamlar ifade etse de her iki kavramın kesin olarak birbirinden ayrılması her durumda kolay olmamaktadır. Nitekim, konkordato borçlusunun faaliyet alanı olan sektör başta olmak üzere, somut olayda yer alan koşullara bağlı olarak, hangi unsurların varlık ve hangi unsurların kaynak olarak kabul edileceği konusunda farklılık oluşabilir³⁴. Dolayısıyla, borçlunun kaynakları tespit edilirken borçlunun finans durumu, borçlunun faaliyet gösterdiği alan ve işletmenin devamı için gerekli olan varlıkların tespiti gibi hususların titizlikle incelenmesi gerekmektedir³⁵.

Konkordatoda teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartı, teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması zorunluluğunu içerdiği gibi kaynakların da teklif edilen tutarla orantılı olması zorunluluğunu da içerir. Bu bakımdan konkordatoda, borçlunun kaynakları ile pasifi arasında da bir denge bulunması gerekmektedir. Bu yönüyle teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartı, borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olması şartından (İİK m. 305/I-a) farklı bir anlam ifade etmektedir³⁶. Bu noktada önemli

³² Kaynaklarla orantılılık bakımından beklenen haklar için bkz. aşağıda III, B.

³³ Hakan Pekcanıtez, ‘7101 Sayılı Kanunla Getirilen Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi’ 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı (1. Baskı, Adalet Bakanlığı 2019) 160.

³⁴ Kasapoğlu ve Karakaya (n 27) 562.

³⁵ ibid 563.

³⁶ Bkz. yuk. II, B, 2.

husus, borca batık olmayan ve kaynaklarının pasifine oranla çok fazla olduğu şirketlerin konkordato projesinin tasdik edilip edilmeyeceğidir³⁷. Öğretide yer alan bir görüşe göre, mal varlığının aktifinin, pasifi birkaç kez katlayacak derecede yüksek olduğu bu gibi durumlarda, borçluya vade konkordatosu şekliyle de olsa uzun süre faizden kurtulmasını sağlayan konkordato projesinin tasdik edilmesi mümkün değildir³⁸. Nitekim bu görüşe göre, borçlunun faaliyetlerini devam ettirerek elde edeceği para ile borçlunun aktifinin değeri artar, bu duruma karşın enflasyona rağmen faizsiz ödenen borç nedeniyle alacaklılar zarara uğrayabilir. Bu konuya ilişkin Yargıtay 6. Hukuk Dairesi tarafından verilen güncel tarihli bir kararda, ilk derece mahkemesi tarafından borca batık olmayan ve gelirleri döviz cinsinden olmasına rağmen konkordatoya tâbi alacakları uzun vadede Türk lirası cinsinden ödemeyi taahhüt eden borçlunun talep ettiği konkordatonun tasdik edilmesi kararı, konkordatonun ucuz kredi temini yolu olarak kullanılmaması gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur³⁹. Bu bakımdan, kabul edilen konkordato projesinin belirli bir

³⁷ 7101 sayılı Kanunla değiştirilmiş İcra ve İflâs Kanunu m. 285 hükmünün madde gerekçesinde, borca batık olmamakla birlikte borç ödemedi aciz halinde bulunan bir borçlunun, kural olarak, vade konkordatosu isteyebileceği ancak tenzilat konkordatosu talep edemeyeceği belirtilmiş fakat mahkemelerin somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapabilmeleri yolunun açık tutulması gerektiği gerekçesiyle madde metninde bu yönde bir sınırlama getirilmesinden kaçınıldığı belirtilmiştir.

³⁸ Altay ve Eskiocak (n 2) 131.

³⁹ “Projede faizsiz ödeme talep edilmesi tipik tenzilat konkordatosunun bir örneğidir. Borca batık olmayan, malvarlığı ile borçlarını ödeyebilecek olan şirketin tenzilat talep etmesi İİK 305/1-b maddesi kapsamında değerlendirilerek teklif edilen projenin davacının malvarlığı ile uyumlu olmadığı sonucuna varılmalıdır. Konkordato ucuz kredi temini yolu olarak kullanılmamalıdır. Somut olayda davacı şirketin konkordatoya tabi borçlarının faizsiz olarak 31/07/2022, 31/10/2022, 31/01/2023, 30/04/2023 tarihlerinde her bir alacaklının, alacağının % 3,75’sinin; 31/07/2023, 31/10/2023, 31/01/2024, 30/04/2024 tarihlerinde her bir alacaklının alacağının %5’erinin; 31/07/2024, 31/10/2024, 31/01/2025, 30/04/2025 tarihlerinde her bir alacaklının alacağının %7,5’erinin; 31/07/2025, 31/10/2025, 31/01/2026, 30/04/2026 tarihlerinde her bir alacaklının alacağının %8,75 ’erinin ödenmesine karar verilmiştir. 09.11.2021 tarihli konkordato komiser heyeti ek raporunda; davacı borçlu şirketin ağırlıklı olarak ihracat yapan şirket olduğu, kapasitesinin %87 sini ihracata tahsis ettiği, 2019 yılında net satışların %65’i, 2020 yılında ise %74’ü yurt dışı satışı olduğu, gelirlerinin döviz cinsinden olduğu, belirtilmiştir. Davacı şirketin ağırlıklı olarak ihracat yapan şirket olması, borca batık olmaması, gelirinin döviz olmasına rağmen konkordatoya tabi alacaklarının uzun vadede TL cinsinden ödeyecek olması konkordatoya tabi borçlarının geçici ve kesin müddetten yararlanmış olmasına rağmen 6 ay ödemesiz dönemden sonra, az oranla başlayıp artan oranlarda ve uzun sayılabilecek 4 yılda faizsiz ödenecek olması dikkate alındığında İİK’nın 305/1-b maddesinde ifade edilen teklifin borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartını sağlamamaktadır. Kabule göre de; mahkemece tasdik edilen konkordato projesinin ödeme planı ve taksitlerinin niceliği itibarıyla karmaşık olması konkordatonun genel ilkelerine, İİK 306/1 maddesine aykırı olduğu gibi Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 297. maddesi uyarınca infazı kabil bir karar da değildir. Açıklanan nedenlerle davacı şirketin konkordato talebinin reddi gerekirken, yazılı gerekçelerle projenin tasdiki doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 6. HD, E. 2023/2104, K. 2023/2854, T. 20.09.2023 (Yargıtay Karar Arama, E.T. 29.12.2024). Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilen bir kararda ise, borçlunun

zaman dilimini öngörmesi yönünde Kanunda herhangi bir düzenleme olmamasına rağmen borçlu ve alacaklılar arasındaki menfaat dengesinin bozulması nedeniyle konkordato, borçlunun kaynaklarıyla orantılı olmaması nedeniyle tasdik edilmeyebilir⁴⁰. Bu durumda önemli olan nokta, yapılan teklifin her somut olay bakımından borçlunun kaynakları ile yapabileceği en iyi ödeme senaryosu olduğunun tespiti.

3. Uygulamadaki Durumun Değerlendirilmesi

Konkordato tasdik şartlarından olan mevcutla orantılık şartının 4949 sayılı Kanun ile kaynaklarla orantılılık olarak değiştirilmesi, Yargıtay tarafından verilen kararlarda da değişikliğe yol açmıştır. Bu bakımdan, Yargıtay tarafından verilen güncel tarihli kararlarda konkordatonun tasdik edilebilmesi için borçlunun konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartının arandığı görülmektedir⁴¹. Bu bağlamda Yargıtay'ın, projede teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartı ile kaynak kavramını açıkladığı bir karar da bulunmaktadır⁴². Ancak, güncel

alacaklılara daha kısa zamanda ve daha fazla ödeme yapma imkânı varken, alacaklıların aleyhine bir ödeme planının tasdik edilmesinin doğru olmadığı belirtilmiş ve konkordato kurumunun, borçlunun faaliyetlerine devamını sağlamak ile birlikte borçluya konkordatonun amacı dışında kullanılan bir finansman enstrümanı niteliğinde projenin tasdik edilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Söz konusu kararda yer alan bütün gerekçeler için bkz. Yargıtay HGK, E. 2023/1045, K. 2024/139, T. 28.02.2024 (Legalbank, E.T. 29.12.2024).

⁴⁰ Yavaş ve Daşlıçay (n 4) 81.

⁴¹ Bu konuda örnek bir karar için bkz. "... Bahsi geçen maddede sayılan tasdik şartlarından bir tanesi de, konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartıdır." Yargıtay 6. HD, E. 2022/5312, K. 2023/557, T. 18.02.2023 (Legalbank, E.T. 03.01.2025).

⁴² "Somut uyuşmazlıkla ilgili olarak konkordatonun tasdiki için aranan şartları düzenleyen 2004 sayılı Kanun'un 305/1-b maddesinde belirtilen 'teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması' şartına değinmek gerekmektedir. 4949 sayılı Kanun'la değişiklikten önce bu şart 'borçlunun serveti ile mütenasip bulunmak' şeklindeydi ve bu durumda en az iflâsı hâlinde elde edebileceği meblağı teklif etmiş olması şartı aranmaktaydı. Serveti (mevcudu ile) orantılı olma şartı yerine kaynakları ile orantılı olma şartı getirildiğinden ve kaynak kavramı ödeme araçları ve temin edilebilecek her türlü finansal kaynağı ifade ettiğinden, teklifin borçlunun finansal kaynakları ile orantılı olup olmadığının araştırılması gerekir. Burada belirtilen 'orantılılık' şartı ile borçlunun mali imkânlarıyla borçlarını, tüm alacaklıların alacaklarına adil ve uygun zamanda kavuşmalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Konkordato talebi ile birlikte mühlet hükümlerinin devreye girmesi ve bu süreçte alacaklıların alacaklarını tahsil edememeleri nedeniyle katlandıkları sürecin karşılığı olarak borçlunun da mümkün olan surette kaynakları ile borçlarını ödemesi beklenmektedir. Borçlunun alacaklılara daha kısa zamanda ve daha fazla miktarda ödeme yapma imkânı varken, alacaklıların aleyhine bir ödeme planının tasdiki uygun değildir. Nitekim konkordato kurumu, borçlunun faaliyetlerine devamını sağlamak ile birlikte alacaklıların da tatmini yolu olup, borçluya konkordatonun amacı dışında bir finansman enstrümanı niteliğinde projenin tasdik edilmesi mümkün değildir. Burada ayrıca uygulamada karıştırılan 'varlık' ve 'kaynak' kavramlarına değinmek gerekmektedir. Kaynak, borçlunun mevcut ve gelecekte elde edeceği (beklenen kâr gibi) ve borcunu ödeyebileceği her türlü unsurdur. Varlık ise

tarifli Yargıtay kararlarının çoğunluğunda konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması gerektiği belirtilse de, söz konusu orantılılığın tespiti için aktif-pasif dengesine bakılmaktadır⁴³. Bu çerçevede, Yargıtay tarafından konkordato tasdik şartı olarak projede teklif edilen tutarın kaynakları ile orantılı olması gerektiği kabul edilse de söz konusu şartın yerine getirilip getirilmediği konusunda büyük çoğunlukla aktif-pasif dengesi ölçütünün uygulanması söz konusudur. Ancak Yargıtay'ın, borçlunun beklenen ve öngörülen gelirinin kaynaklarla orantılılık şartı kapsamında değerlendirdiği bir kararı da bulunmaktadır⁴⁴. Sonuç olarak, kaynaklarla orantılılık şartı bakımından Yargıtay tarafından çoğunlukla aktif-pasif dengesi ölçütü uygulansa da kaynak kavramı ölçütüne yaklaşan uygulamaları da bulunmaktadır.

borçlunun hali hazırda para ile ölçülebilen bütün değerleridir. Borçlunun bazı varlıklarının borcun ödenmesinde de kullanılabilmesi mümkün olduğundan aynı zamanda kaynak niteliğindedir. Örneğin borçlunun birden çok taşınmazı olup ta bunlardan biri işletmenin devamlılığı için gerekli ise bu taşınmaz borcun ödenmesinde bir kaynak olarak ifade edilemez ise de borçlunun ticari faaliyetlerinde kullanılmayan diğer taşınmazları kaynak olarak borcun ödenmesinde bir değer ifade edecektir. Bu nedenle her somut olayda borçlunun varlıkları ile kaynaklarının neler olduğunun ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.” Yargıtay HGK, E. 2023/1044, K. 2024/71, T. 07.02.2024 (Legalbank, E.T. 03.01.2025).

⁴³ Örnek olarak bkz. “İİK'nın 305/1-b maddesine göre, konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması gerekir. Bu koşulun varlığı tespit edilirken, borçlunun süreç içerisinde gerçekleşmesini beklediği haklarının ne oranda dikkate alınacağını takdiri mahkemeye ait olacaktır. Komiserce düzenlenecek raporda; bu şartın varlığı belirlenecek, projede öngörülen miktarın, borçlunun malvarlığındaki süreç içerisinde meydana gelecek aktif ve pasif değişiklikleri esas alınarak, mevcudu ile orantılı olup olmadığı tespit edilecektir. Tabiki komiser raporu mahkeme için bağlayıcı değildir. Mahkeme raporu eksik yahut yetersiz bulursa ek rapor aldırır ya da dosyayı bilirkişiye tevdi edebilir. Yine İİK'nın 305/son maddesi gereğince, mahkemece konkordato projesinin yetersiz bulursa kendiliğinden veya talep üzerine gerekli düzeltmenin yapılmasını da isteyebilir.” Yargıtay 6. HD, E. 2021/6472, K. 2022/4871, T. 20.10.2022 (Legalbank, E.T. 03.01.2025). Yargıtay tarafından “teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması” şartının yerine getirilip getirilmediğinin tespiti için aktif-pasif dengesi ölçütünü kullandığı diğer kararlar için bkz. Yargıtay 6. HD, E. 2022/213, K. 2022/4875, T. 20.10.2022 (Legalbank, E.T. 03.01.2025); Yargıtay 6. HD, E. 2021/6472, K. 2022/4871, T. 20.10.2022 (Legalbank, E.T. 03.01.2025).

⁴⁴ “Şirketin ticari faaliyetine devam ettiği, devam eden işlerden beklenen ve öngörülen gelirin 17.500.423,00 TL olduğu ve bu miktarın da alacaklıların alacaklarına kavuşmasını sağlayacak nitelikte şirketin malvarlığına girmesi mümkün ve muhtemel bir alacak kalemi olduğu görülmektedir. Komiserler kurulunca düzenlenen nihai raporda da, projenin onaylanmasının, talep eden şirketin, şirket çalışanlarının, şirket alacaklılarının ve kamunun yararına olacağı, konkordatonun tasdiki hâlinde alacaklıların iflasa göre daha yüksek oranda tatmin edileceği, konkordatonun %78,30 oranında alacaklı ve %56,06 oranında alacak tutarı bakımından kabul edilmiş olduğu belirtilmekle, kısmen çelişkili olmakla birlikte alınan raporlar konkordato tasdik koşullarının bulunduğu yönünde birbirini doğrulamaktadır. Bu durumda talep eden şirket açısından, konkordatonun tasdiki şartlarını düzenleyen İİK'nın 305/1-b bendindeki ‘Teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması’ şartının gerçekleştiği dikkate alınmadan talep eden şirketin iflasına karar verilmesi yerinde değildir.” Yargıtay HGK, E. 2023/487, K. 2023/708, T. 05.07.2023 (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, E.T. 05.01.2025).

4. Görüşümüz

Konkordatonun nasıl gerçekleştirileceğini, borçların ne şekilde tasfiye edileceği, gerekli mali kaynakları ve kaynakların bulunması yöntemini gösteren projeye, konkordato ön projesi denir⁴⁵. Konkordato ön projesinin düzenlendiği İcra ve İflâs Kanunu'nun 286. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve ödemelerini gerçekleştirebilmesi için mali kaynağın nasıl bulunacağını açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, konkordato talebi bakımından borçlunun sadece aktif değil, aynı zamanda konkordato prosedürü içinde aktifini artıracak mali kaynaklar da önem arz etmektedir. Konkordato ön projesinde yer alan ve borçlunun mali durumunu düzeltmeye yarayan kaynaklar, borçlunun varlığı olmadığından aktifte yer almaz. Bu durum gibi, konkordatonun tasdiki şartı olan *“teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması”* şartında yer alan kaynaklar da borçlunun aktifinde yer almaz⁴⁶. Nitekim, daha önce açıklandığı üzere kaynak kavramı, aktif kavramından daha geniş bir ifade olup gelecekte ortaya çıkabilecek ve borçların ödenmesinde kullanılabilecek her türlü unsur kaynak kavramına dahildir. Bu bağlamda borçlunun konkordato sürecinde ticari faaliyetlerini devam ettirmesi nedeniyle sağladığı nakit akışı, bankalardan sağlanan kredi ve sermaye artırımını gibi nakit girişleri kaynak olarak ifade edilebilir.

Kaynak kavramının tespiti bakımından önem arz eden diğer bir husus, borçlunun aktifinde yer alan varlıkların ödeme kaynağı olarak kullanılıp kullanılamayacağıdır. Zira konkordatoda işletmenin devamlılığı ve borçların bu suretle tasfiyesi amaçlandığından, işletmenin devamı için kullanılması gereken varlıklar kaynak olarak değerlendirilmez⁴⁷. Bu bağlamda konkordatonun tasdiki için önemli olan husus, borçlunun aktif-pasif dengesi değildir. Dolayısıyla aktif-pasif dengesi ölçütü, kaynaklarla orantılılık şartının tespit

⁴⁵ Muhammet Özekes, ‘Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet’ içinde Muhammet Özekes (edt), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler* (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2018) 62.

⁴⁶ Atalay, ‘Değerlendirme’ (n 7) 121; Doğan (n 16) 98.

⁴⁷ Kasapoğlu ve Karakaya (n 27) 561.

edilmesi bakımından yeterli bir ölçüt değildir⁴⁸. Bu bağlamda kaynaklarla orantılılık şartının tespiti bakımından, kaynak kavramı ölçütü esas alınmalıdır.

C. Kaynaklarla Orantılılığın Tespit Edilmesi

Konkordatonun tasdiki yargılaması, konkordato komiserinin mahkemeye gerekçeli raporunu sunmasıyla başlar (İİK m. 304). Konkordato komiseri tarafından mahkemeye sunulan rapor, konkordato sürecini en baştan itibaren ele almalı ve konkordato süreci içinde borçluya ait aktiflerin değerlerinde meydana gelen değişiklikleri, yurt içi ve yurt dışı kurulan ilişkileri, kredi veren kurumları ve alacaklılarla yapılan görüşmeleri ve sonuçları, alacaklılar toplantısındaki görüşmeleri ve sonuçları içermelidir⁴⁹. Ayrıca, konkordato komiserinin hazırlamış olduğu raporda, konkordatonun tasdiki için öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediği de ayrıca değerlendirilmelidir⁵⁰. Bu bakımdan, konkordatoda teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartının sağlanıp sağlanmadığı da konkordato komiserinin raporunda yer almalıdır. Teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olmasının tespiti, konkordato komiserinin söz konusu tespiti yapmaya yeter bir uzmanlığının bulunmaması halinde kolaylıkla yapabileceği bir tespit değildir. Nitekim, konkordatoda teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartı kapsamında, konkordato komiseri, alacaklıların eline iflâs tasfiyesi sonunda geçebilecek olan tutarı ve konkordatoda ellerine geçebilecek tutarı mukayese etmek zorundadır. Bu bağlamda komiser, gerekirse bir uzman marifetiyle borçlunun teklif ettiği tutarın kaynaklarıyla orantılı olup olmadığının tespitini yaptırmalıdır⁵¹. Borçlunun teklif ettiği tutarın kaynakları ile orantılı olmadığının komiser tarafından tespit edilmesi durumunda ise,

⁴⁸ Benzer görüş için bkz. Doğan (n 16) 100.

⁴⁹ Pekcanitez ve Erdönmez (n 6) 119-120; Yavaş ve Daşlıçay (n 4) 78.

⁵⁰ Pekcanitez ve Erdönmez (n 6) 120.

⁵¹ ibid 120. *Yavaş/Daşlıçay*, uygulamada geçici mühlet kararı ile atanan konkordato komiserinin kısa süre sonra mühlet kararı almış olan işletmenin malvarlığını tespit edebilmek için bilirkişiler tayin ettiğini belirtmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yavaş ve Daşlıçay (n 4) 74.

komiser tarafından gerekçeli rapor ve dosya mahkemeye verilmeden önce gerekli düzeltmenin yapılması konusunda borçluya uyarıda bulunması gerekmektedir⁵².

İcra ve İflâs Kanunu'nun 304. maddesine göre, komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme, konkordato hakkında karar verilmek üzere yargılamaya başlar. Komiser tarafından mahkemeye sunulan rapor, mahkeme için bağlayıcı olmayıp mahkeme tarafından raporda kendisine sunulan bilgilerin eksik veya yetersiz bulunduğu tespiti hâlinde komiserden ek rapor talep edebileceği gibi bilirkişi incelemesi yapılmasına da karar verebilir⁵³. Bu bağlamda borçlunun konkordato projesinde teklif ettiği tutarın kaynaklarıyla orantılı olup olmadığının tespiti bakımından mahkemenin kanunen bilirkişiye başvuru zorunluluğu bulunmamasına rağmen öğretide teklif edilen tutarın borçlunun malvarlığı ile orantılı olup olmadığı hususunda mahkeme tarafından bilirkişiye başvurulması gerektiği belirtilmiştir⁵⁴. Kaynaklarla orantılılık şartı tespitinin özel ve teknik bir bilgiyi gerektirmesi halinde mahkeme tarafından bilirkişiye başvurulmalıdır. Bu durumlarda bilirkişi tarafından yapılacak inceleme sonucunda borçlunun teklif ettiği tutarın kaynaklarıyla orantılı olup olmadığı tespit edilir.

Borçlunun konkordato talebine eklemesi gereken belgelerin hepsi, borçlunun mali ve finansal durumunu net bir şekilde ortaya koymaya hizmet etmektedir⁵⁵. Bu sayede, borçlunun mevcut durumu hakkındaki muhtemel tereddütlerin önüne geçilerek borçlunun konkordato projesi kapsamında alacaklılara teklif etmiş olduğu ödemelerin kaynaklarıyla

⁵² Levent Börü, *İflâs Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 111.

⁵³ Süha Tanrıver, 'İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler' içinde Murat Atalı (edt), *Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII* (1. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2010) 266 vd. "Konkordato koşullarının somut olay bakımından gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti özel ve teknik bir bilgiyi gerektirdiğinden, bu konuda uzman kişilerden oluşacak bilirkişi heyetinden rapor alınmalıdır." Yargıtay 19. HD, E. 2010/535, K. 2010/5511, T. 05.05.2010 (Yargıtay Karar Arama, E.T. 30.12.2024).

⁵⁴ Serdar Kale, *Sorularla Konkordato (İflâs Dışı ve İflâs İçin Adi Konkordato)* (1. Baskı, On İki Levha Yayınları 2017) 50; Budak ve Kale (n 4) 603. *Yavaş/Daşlıçay* ise, konkordato komiseri ile bilirkişi arasında oluşabilecek ve incelemenin objektifliğini etkileyebilecek sorunların tasdik yargılamasını doğrudan etkileyebileceği düşüncesindedir. Bu nedenle yazarlara göre komiserin gerekçeli raporuna itibar edilerek, olası çelişkilerin bizzat komiser dinlenmek suretiyle giderilmeye çalışılması ve bu suretle tasdik yargılamasında nihai sonuca varılması gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. *Yavaş ve Daşlıçay* (n 4) 57.

⁵⁵ Yavuz Topçu, '7101 Sayılı Kanun ile İflâs Erteleme Yeri Alan Konkordatonun Uygulanma Esasları' (2018) 5(13) Gümrük Ticaret Dergisi 40, 42; Kale, 'Adi Konkordato' (n 7) 219.

orantılı olup olmadığı konusunda da daha sağlıklı bir değerlendirme yapılabilir. Dolayısıyla İcra ve İflâs Kanunu'nun 286. maddesinde düzenlenen borçlunun konkordato talebine eklemesi gereken belgelerin hepsi, esasen kaynaklarla orantılık şartı bakımından önem taşımaktadır. Borçlunun mali ve finansal yapısının net bir şekilde ortaya konmasında özellikle İcra ve İflâs Kanunu'nun 286. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu ile dayanakları oldukça önem taşımaktadır⁵⁶. Makul güvence kavramıyla, borçlunun mali ve finansal durumu ile borçlu tarafından alacaklılara yapılacak teklif arasında bir değerlendirme yapılarak borçlu tarafından yapılacak teklifin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ifade edilmek istenmiştir⁵⁷. Bu bağlamda makul güvence veren denetim raporu, bir yandan borçlunun mevcut mali ve finansal durumunun tespitinde kullanılırken diğer yandan da borçlunun konkordato teklifinde sunduğu konkordato ön projesinin kaynaklarıyla orantılı olarak gerçekleştirmesinin mümkün olup olmadığı konusunda mahkemeye bir kanaat sunmaktadır⁵⁸. Dolayısıyla konkordatonun tasdiki yargılamasında hâkim tarafından kaynaklarla orantılılık şartının yerine getirilip getirilmediğinin tespit edilmesinde makul güvence veren denetim raporları mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Borçlu, ödemelerin yapılması için mevcut mallarını satıp satmayacağını konkordato ön projesiyle mahkemeye bildirmek zorundadır (İİK m. 286/I-a). Borçlu

⁵⁶ 7101 sayılı Kanunla kabul edilmiş ilk metinde, konkordato talebine eklenecek belgeler arasında makul güvence veren denetim raporu yerine finansal analiz raporları düzenlenmişti. Ayrıca maddenin ilk hâlinde 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 28. maddesi kapsamında kalan küçük işletmelerin bu şarttan muaf olduğu da belirtilmişti. Uygulamadan kaynaklanan sorunlar ve finansal analiz raporlarının istenilen etkiyi gösterememesi nedeniyle 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü Hakkında Kanun'un 13. maddesiyle, İcra ve İflâs Kanunu'nun 286. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi değiştirilmiş ve borçlunun konkordato talebine eklemesi gereken belgeler arasında konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporunun olması gerektiği düzenlenmiştir. Madde metninde yapılan değişiklikler ve değişikliklerin gerekçeleri için bkz. Öztek (n 11) 236 vd.

⁵⁷ Çağatay Serdar Şahin, *Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları* (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 118; Orhan Eroğlu, *Uygulamada Konkordato* (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2025) 112.

⁵⁸ Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 2) 672.

tarafından ödemelerin yapılması amacıyla varlıklarının satılacağı beyan edilirse, söz konusu varlıklar kaynak olarak değerlendirilir. Borçlu, konkordato ön projesinde varlıklarının satılacağını beyan edebileceği gibi, borç ödeme kaynağı olarak kullanılabilen varlıkların kaynak olarak dikkate alınması da söz konusu olabilir. Diğer bir deyişle, borç ödeme kaynağı olarak kullanılabilen varlıklar, kaynaklarla orantılı olma şartı bakımından kaynak olarak değerlendirilebilir. Bu hususta önem arz eden nokta, söz konusu varlıkların paraya çevrilmesindeki kolaylık veya zorluktur⁵⁹.

Konkordato prosedürünün bütününde geçerli olan dürüstlük kuralı, konkordatonun tasdiki aşamasında da geçerlidir⁶⁰. Bu bakımdan konkordatonun tasdiki şartlarından olan kaynaklarla orantılılık şartı da, borçlunun samimiyeti ve konkordatoya layık olup olmadığı noktasında dürüstlük kuralıyla yakından ilgilidir. Zira kaynaklarla orantılılık şartı, borçlunun mali ve finansal kaynaklarını en verimli şekilde kullanarak, alacaklılarına mümkün olan en yüksek ödeme oranını gerçekleştirme gayreti ve niyeti içinde olması gerektiği anlamına gelir⁶¹. Bu bağlamda borçlu, tüm aktiflerini ve pasiflerini gösteren belgeleri, üzerinde takyidat bulunan veya üçüncü kişilerin hak iddia ettiği aktiflerinin belgelerini de konkordato başvurusuna eklemek zorundadır⁶². Borçlunun dürüstlük kuralına aykırı işlemleri nedeniyle kaynaklarla orantılılık dengesinin etkilenmesi hâlinde konkordato, mahkeme tarafından tasdik edilmez⁶³.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 305. maddesinin 2. fıkrasına göre mahkeme, konkordato projesini yetersiz bulursa kendiliğinden veya talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmenin yapılmasını isteyebilir. Mahkemenin bu fıkra gereğince yapacağı müdahalenin kapsamına, borçlunun kaynaklarıyla orantılı olmayan teklifin orantılı hale getirilmesi de girmektedir. Bu kapsamda mahkeme, borçlunun konkordato projesinde belirlediği ödeme tutarlarını, işletmenin durumunu göz önünde bulundurarak alacaklılar lehine bir düzeltme

⁵⁹ Necmettin Berkin, *İflâs Hukuku* (4. Baskı, Fakülteler Matbaası 1972) 531; Tanrıver ve Deynekli (n 2) 93-94; Doğan (n 16) 99.

⁶⁰ Görgün, Börü ve Kodakoğlu (n 2) 671.

⁶¹ Topçu, 'Yinelenen Konkordato Talepleri' (n 9) 347.

⁶² Budak ve Kale (n 4) 603.

⁶³ Kale, *Sorularla Konkordato* (n 54) 50.

yapılmasını borçludan talep edebilir⁶⁴. Bu doğrultuda mahkeme tarafından borçlunun ödemeyi taahhüt ettiği miktarın, borçlunun mevcut kaynaklarına göre yetersiz olduğunun tespiti hâlinde mahkeme, tasdik talebini reddetmek yerine, teklifin belirli bir süre içinde tamamlanması ya da iyileştirilmesi amacıyla borçluya kesin süre verebilir⁶⁵. Mahkeme tarafından verilen süre içerisinde borçlu tarafından gerekli düzeltmelerin yapılmaması halinde konkordatonun tasdik talebi reddedilir.

III. MAHKEMENİN BORÇLUNUN BEKLENEN HAKLARI KONUSUNDAKİ DEĞERLENDİRMESİ

A. Borçlar Hukuku Anlamında Beklenen Haklar

Beklenen hak, onun kazanılması için gerekli olan bazı unsurların gerçekleşmiş olmasına karşın kurucu niteliği haiz son bir unsurun eksik olup, bu unsurun gerçekleşmesinin hakkı kazanacak kişinin iradesi veya belli bir sürenin geçmesine bağlı olduğu hallerde ortaya çıkan hakkı ifade eder⁶⁶. Beklenen hak kavramı, bazı durumlarda hakkın kazanılması için gerekli olguların belli bir süreç içinde zamana yayılarak tamamlanması nedeniyle ortaya çıkan bir kavram olup söz konusu zaman dilimi içerisinde hakkı kazanacak kişinin korunmasına hizmet eder⁶⁷.

Beklenen hak kavramı, geniş yelpazede ve birbirinden farklı özellikler gösteren hakları ifade eder⁶⁸. Bu nedenle öğretilde beklenen hak türlerini kapsayan ayrıntılı açıklamalar yerine beklenen hakların bazı örneklerine yer verilmiştir. Örneğin, beklenen hakların söz konusu olduğu durumlardan birini, şarta veya süreye bağlı işlemler oluşturur⁶⁹. Buna benzer bir başka durumu, mülkiyeti muhafaza kaydı ile menkul bir mal

⁶⁴ Budak ve Kale (n 4) 606.

⁶⁵ Pekcanıtez ve Erdönmez (n 6) 138; Yavaş ve Daşlıçay (n 4) 74-75; Topçu, ‘Yinelenen Konkordato Talepleri’ (n 9) 348.

⁶⁶ Haluk Nami Nomer, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukukî Sonuçları* (1. Baskı, Beta Yayınları 2002) 1.

⁶⁷ Vedat Buz, *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2005) 115.

⁶⁸ ibid 115.

⁶⁹ ibid 116.

alan alıcının satım bedelini tamamen ödeyip mal üzerindeki mülkiyet hakkını kesin olarak iktisap edinceye kadar sahip olduğu haklar oluşturmaktadır⁷⁰.

B. Kaynaklarla Orantılılık Şartı Bakımından Beklenen Haklar

Konkordato teklifinde yer alan tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması gerektiğine ilişkin şart kapsamında mahkeme, borçlunun beklenen haklarını dikkate alıp almayacağını; şayet alacaksa ne oranda dikkate alacağını takdir eder⁷¹ (İİK m. 305/I-b). Bu bağlamda, mahkemenin beklenen hakların dikkate alınmasında geniş bir takdir hakkına sahip olduğu söylenebilir⁷². Dolayısıyla mahkeme, borçlunun beklenen hakları bakımından yapmış olduğu değerlendirme sonucunda beklenen hakları tamamen ya da kısmen dikkate alabileceği gibi, hiç dikkate almama yoluna da gidebilir.

7101 sayılı Kanun ile değiştirilmiş İcra ve İflas Kanunu'nun 305. maddesinin gerekçesinde, kanundaki *“borçluya intikal edebilecek mallar”* ifadesi yerine, daha ayrıntılı ve kapsamlı olması nedeniyle *“borçlunun beklenen haklarının”* göz önünde bulundurulabileceği belirtilmiştir⁷³. Bu bakımdan madde metninde borçlunun aktifine dahil olacak şekilde borç ödeme aracı olarak kullanabileceği kaynakların çerçevesi oldukça geniş tutulmaya çalışılmıştır. Öğretide yer alan bir görüşe göre, madde metninde beklenen hak kavramının kullanılması nedeniyle borçlar hukuku bakımından beklenen haklar ile kaynaklarla orantılılık şartı anlamında beklenen haklar karşılaştırılmış ve kaynaklarla orantılılık şartı bakımından beklenen hakların, borçlar hukuku anlamında beklenen haklardan daha kapsamlı ve geniş bir anlama sahip olduğu belirtilmiştir⁷⁴.

⁷⁰ ibid 117.

⁷¹ Pekcanitez/Erdönmez, madde metninde parantez içinde verilen açıklamanın alışılmışın dışında ve kanun yapma tekniğine uygun olmayan bir düzenleme olduğunu belirtmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Pekcanitez ve Erdönmez (n 6) 129 dn. 270.

⁷² Doğan (n 16) 100.

⁷³ “Fıkranın (b) bendinde mevcut Kanunda olduğu gibi, teklif edilen meblağın, borçlunun kaynakları ile orantılı olması ilkesi korunmakta, ancak ‘Kanundaki borçluya intikal edebilecek mallar’ ibaresi yerine, daha kapsamlı ve geniş olması nedeniyle ‘borçlunun beklenen haklarının dikkate alınabileceği ifade edilmektedir. Mahkeme, bu hakların dikkate alınıp alınmayacağı yanında, bunların ne oranda dikkate alınacağını da takdir edecektir. Böylece mahkeme, somut olaya göre, beklenen hakları hiç dikkate almayabileceği gibi, tamamen veya kısmen de dikkate alabilir.” 7101 sayılı Kanunla değiştirilen İcra ve İflâs Kanunu m. 305 hükmünün madde gerekçesinden.

⁷⁴ Bu hususta bkz. Doğan (n 16) 103 vd.

Kanaatimizce öğretide ifade edilen bu görüş isabetlidir. Nitekim, borçlar hukuku anlamında beklenen haktan söz edilebilmesi için hakkın iktisap beklentisinin mutlaka hukuken korunması gerekmektedir⁷⁵. Bu bağlamda, bir malvarlığı değerini elde etme beklentisinin mevcut olduğu her durumda beklenen bir haktan söz edilemez. Beklenen hak bakımından önemli olan husus, hak sahibinin hem hakkı devreden kişinin hem de üçüncü şahısların bu beklentiyi ihlâl eden davranışlarına karşı korunmasıdır⁷⁶. Kaynaklarla orantılılık şartı bakımından mahkemenin beklenen haklar konusunda yapacağı değerlendirmede ise hakkın iktisap beklentisinin mutlaka hukuken korunması gerekmemektedir. Nitekim, kanun metninde hukuken korunması gereken beklenen haklardan söz edilmemiş, aksine beklenen haklarla ilgili yer, zaman, konu ve kişi gibi hususları içerisine alan bir sınır çizilmemiştir. Örneğin, tasdik yargılaması sırasında konkordato borçlusunun davacı olduğu alacak davalarında borçlu lehine karar çıkmış ancak karar kanun yollarına başvurulması nedeniyle kesinleşmemiş olabilir⁷⁷. Bu gibi durumlarda, asliye ticaret mahkemesinin konkordato borçlusunun davacı olduğu alacak davalarında borçlunun lehine karar verilmesini öngörerek borçlunun taraf olduğu davaları beklenen hak kapsamına alması yönünde kanunî bir sınır yoktur. Şüphesiz ki asliye ticaret mahkemesi tarafından yapılan değerlendirme, faraziyeyle dayanmayıp yaklaşık ispata yakın bir ispat esas alınmalıdır⁷⁸. Mahkeme tarafından borçlunun davacı olduğu davalar bakımından yapılan değerlendirme, davanın bulunduğu aşama ve dava konusunun miktarı gibi çeşitli olasılıkları içeren ciddi bir değerlendirme olmalıdır. Örneğin, İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından verilen bir kararda⁷⁹, konkordato borçlusu tarafından beklenen haklar kapsamında gösterilen sigorta tazminatına yönelik davası, mevcut davanın ne zaman ve ne şekilde sonuçlanacağına dair bir öngörü yapılmasının mümkün olmaması ve kanun yolları aşamaları dikkate alındığında bu sürenin bugün için

⁷⁵ Buz (n 67) 116.

⁷⁶ ibid 116.

⁷⁷ Öğretide, tasarrufun iptali davasının kazanılması halinde elde edilecek meblağın da mahkeme tarafından dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tanrıver ve Deynekli (n 2) 93.

⁷⁸ Doğan (n 16) 105.

⁷⁹ İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, T. 06.11.2020, E. 2018/659, K. 2020/504 (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, E.T. 06.01.2025).

karar verilmiş olsa dahi, normal şartlarda üç yıldan önce sonuçlanmasının beklenmemesi nedeniyle beklenen hak kapsamında değerlendirilmemiştir.

Beklenen haklar konusunda mahkeme geniş bir takdir hakkına sahip olup söz konusu beklenen hakların tespiti oldukça zor bir husustur⁸⁰. Nitekim, beklenen hakların geniş yelpazede ve birbirinden farklı özellikler gösteren hakları ifade etmesi nedeniyle konkordato borçlusu tarafından kaynak niteliğinde değerlendirilebilecek pek çok beklenen hak ileri sürülebilir. Bu nedenle beklenen hak kavramı, soyut bir kavram olup her somut olay bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir⁸¹. Öğretide de, borçlunun beklenen hakları kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülen pek çok hak veya alacak belirtilmiştir. Örneğin, borçluya miras yoluyla geçebilecek hakların, mahkeme tarafından beklenen hak olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir⁸². Bu durumda beklenen hak bakımından ortaya çıkabilecek miras hakkı beklentisinin, miras bırakanın ölümünden sonraki dönem için geçerli olacağı dikkate alınmalıdır⁸³. Nitekim, miras bırakanının ölümünden önce ölüme bağlı tasarrufla yeni bir mirasçı ataması, belirli mal vasiyetlerinde bulunması, yeni bir kanuni mirasçının doğması veya bazı mirasçıların mirasçılıktan çıkarılması gibi durumlar nedeniyle mirasçının beklenen hakkından söz edilemez⁸⁴. Bu bakımdan mahkeme, tasdik yargılaması sırasında henüz miras hakkına sahip olmayan konkordato borçlusuna miras yoluyla geçebilecek hakları beklenen hak olarak değerlendirmemelidir. Ancak, konkordatonun tasdiki yargılaması sırasında miras bırakanın ölümü üzerine konkordato borçlusunun miras bırakanının mirasçısı olduğu tespit edilirse, borçluya intikal edecek miras payı, kaynak olarak değerlendirilmelidir⁸⁵. Ayrıca, borçlar hukuku anlamında beklenen hak olarak kabul edilen her hak, kaynaklarla orantılılık şartı bakımından da beklenen hak olarak kabul edilmelidir. Örneğin, mülkiyeti

⁸⁰ Doğan (n 16) 102.

⁸¹ Budak ve Kale (n 4) 604.

⁸² Bu hususta bkz. Muşul (n 2) 1445; Pekcanıtez ve Erdönmez (n 6) 130; ibid 604.

⁸³ Doğan (n 16) 106.

⁸⁴ Nomer (n 66) 130-132; Buz (n 67) 118-119.

⁸⁵ Doğan (n 16) vd.

muhafaza kaydı ile yapılan satışlardan doğan alacak hakları, mahkeme tarafından beklenen hak kapsamında değerlendirilmelidir.

İki kişi arasında var olan bir hukukî ilişkiye dayanan ve henüz gerçekleşmemiş, ancak gelecekte gerçekleşme olasılığı bulunan alacaklar, müstakbel alacaklar olarak adlandırılır⁸⁶. Öğretide, önceden alacağın niteliğinin belirlenmesini kolaylaştıran bir hukukî ilişkinin mevcut olması halinde, söz konusu müstakbel alacakların haczedilebileceği belirtilmiştir⁸⁷. Bu bakımdan müstakbel alacakların haczi için söz konusu alacağın kesin nitelikte olması gerekmez. Kanaatimizce, müstakbel alacakların haczi için yapılan değerlendirmeler, kaynaklarla orantılılık şartı bakımından da geçerlidir. Bu bağlamda, takip borçlusunun üçüncü şahıstaki müstakbel alacağının haczinin mümkün olduğunun kabul edilmesiyle paralel olarak, konkordato borçlusunun da müstakbel alacakları beklenen hak kapsamında kaynak olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla konkordatonun tasdiki yargılamasında mahkemenin dikkate alması gereken beklenen hakların kapsamına, konkordato borçlusunun müstakbel alacakları da dahil olur.

SONUÇ

Yürürlükte olan 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 305. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen ve konkordatonun tasdik şartlarından olan “*teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması*” şartı, zaman içinde kanunda yapılan değişikliklerden sonra son halini almıştır. Nitekim, 4949 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önce söz konusu şart, “*teklif edilen meblağın mevcudu ile orantılı olması*” şeklindedir. 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası konkordatonun tasdiki için aranan kaynaklarla orantılılık şartı, konkordato hükümlerini büyük ölçüde değiştiren 7101 sayılı Kanun ile de korunmuştur.

⁸⁶ Baki Kuru, ‘İcra ve İflâs Kanunu’nun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler’ (2003) (47) Bankacılar Dergisi 59, 76; Murat Yavaş, *Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve alacaklarının Haczi (İİK m. 89)* (1. Baskı, Arıkan Yayıncılık 2005) 168; Ahmet Cahit İyilikli, *Haciz İhbarnameleri* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2012) 241; Cenk Akil, *Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2013) 350; Üstündağ (n 2) 196, dn. 613.

⁸⁷ Üstündağ (n 2) 196; Yavaş (n 86) 169; İyilikli (n 86) 241; Akil, *Üçüncü Kişiler* (n 86) 351.

Kaynaklarla orantılılık şartı bakımından geçen zaman içinde yaşanan değişimlerin öğreti ve uygulamada farklı yansımaları olmuştur. Bu bağlamda kaynaklarla orantılılığın tespiti için öğretide ve uygulamada bazı ölçütler esas alınmıştır. Yürürlükte olan mevcut kanun hükümleri gereğince, teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartının tespit edilmesi açısından esas alınması gereken ölçüt, kaynak kavramı ölçütüdür. Kaynaklarla orantılılık şartı bakımından Yargıtay tarafından çoğunlukla aktif-pasif dengesi ölçütü uygulansa da kaynak kavramı ölçütüne yaklaşan uygulamaları da bulunmaktadır.

Mühlet kararı içinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olup olmadığının tespiti konkordato komiseri tarafından yapılmalıdır. Komiser tarafından borçlunun teklifinin kaynakları ile orantısız olduğunun tespiti halinde bu durum borçluya bildirilmeli ve borçludan bu durumun düzeltilmesi istenmelidir.

Borçlunun konkordato projesinde teklif ettiği tutarın kaynaklarıyla orantılı olup olmadığının tespiti bakımından mahkemenin kanunen bilirkişiye başvuru zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak Kaynaklarla orantılılık şartı tespitinin özel ve teknik bir bilgiyi gerektirmesi halinde mahkeme tarafından bilirkişiye başvurulmalıdır.

Kaynaklarla orantılılık şartı bakımından beklenen haklar, borçlar hukuku anlamında beklenen haklardan daha kapsamlı ve geniş bir anlama sahiptir. Nitekim mahkeme tarafından borçlar hukuku bakımından beklenen hak niteliğinde olmayan haklar ve alacaklar da kaynaklarla orantılılık şartı bakımından beklenen hak olarak değerlendirilebilir. Beklenen haklar konusunda mahkeme geniş bir takdir hakkına sahip olup söz konusu beklenen hakların tespiti oldukça zor bir husustur.

KAYNAKÇA

Akil C, *Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2013). (Üçüncü Kişiler).

Akil C, *Sorularla Adi Konkordato* (1. Baskı, Adalet Yayınevi 2019).

Altay S ve Eskiocak A, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku* (5. Bası, Vedat Kitapçılık 2019).

Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayvaz S ve Hanağası E, *İcra ve İflâs Hukuku* (10. Baskı, Yetkin Yayınları 2024).

Arzova S B, *Finansal Muhasebe Cilt I* (2. Baskı, Türkmen Kitabevi 2012).

Arzova S B, Yavaş M ve Küçük B, *Hukukî ve Mali Yönden İflâsın Ertelenmesi ve Borca Batıklık Bilançosu* (1. Baskı, Seçkin Yayınları 2014).

Atalay O, ‘Konkordato Projesinin Hazırlanması’ 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, *MİHBİR 16. Antalya Toplantısı* (1. Baskı, Adalet Bakanlığı 2019).

Atalay O, ‘Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler’ içinde Muhammet Özekes (edt), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler* (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2018) (Değerlendirme).

Atalı M, Ermenek İ ve Erdoğan E, *İcra ve İflâs Hukuku* (8. Baskı, Yetkin Yayınları 2024).

Berkin N, *İflâs Hukuku* (4. Baskı, Fakülteler Matbaası 1972).

Börü L, *İflâs Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2023).

Budak A C ve Kale S, ‘Madde 305’ içinde Bilgehan Yeşilova (edt), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2023).

Buruloğlu E ve Reyna Y, *Konkordato Hukuku* (1. Baskı, Yörük Matbaası 1968).

Buz V, *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2005).

Doğan E, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2020).

Eroğlu O, *Uygulamada Konkordato* (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2025).

Görgün Ş, Börü L ve Kodakoğlu M, *İcra ve İflâs Hukuku* (5. Baskı, Yetkin Yayınları 2024).

İyilikli A C, *Haciz İhbarnameleri* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2012).

Kale S, ‘7101 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflâs Dışı Adi Konkordato’ (2018) 5(1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 213-269 (Adi Konkordato).

- Kale S, *Sorularla Konkordato (İflâs Dışı ve İflâs İçi Adi Konkordato)* (1. Baskı, On İki Levha Yayınları 2017) (Sorularla Konkordato).
- Kasapoğlu T ve Karakaya A, ‘Konkordatoda ‘Teklifin Kaynaklarla Orantılı Olması’ Şartı ve Bu Şart Bağlamında Varlık-Kaynak İlişkisinin İrdelenmesi’ (2023) (4) Ankara Barosu Dergisi 557-570.
- Kuru B, ‘İcra ve İflâs Kanunu’nun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler’ (2003) (47) Bankacılar Dergisi 59-82.
- Kuru B, *İcra ve İflâs Hukuku Cilt IV* (3. Baskı, Alfa Yayınları 1997).
- Kuru B, *İflâs ve Konkordato Hukuku Cilt II* (1. Baskı, Sevinç Matbaası 1971).
- Muşul T, *İcra ve İflâs Hukuku Cilt II* (5. Baskı, Adalet Yayınevi 2013).
- Nomer H N, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukukî Sonuçları* (1. Baskı, Beta Yayınları 2002).
- Özekes M, ‘Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet’ içinde Muhammet Özekes (edt), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler* (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2018).
- Öztek S, ‘Giriş’ içinde Bilgehan Yeşilova (edt), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2023).
- Pekcanitez H ve Erdönmez G, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato* (1. Baskı, Vedat Kitapçılık 2018).
- Pekcanitez H, ‘7101 Sayılı Kanunla Getirilen Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi’ *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı* (1. Baskı, Adalet Bakanlığı 2019).
- Pekcanitez H, Atalay O, Sungurtekin Özkan M ve Özekes M, *İcra ve İflâs Hukuku* (11. Bası, On İki Levha Yayıncılık 2024).
- Postacıoğlu İ, *Konkordato* (1. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 1965).
- Saim Ü, *İflâs Hukuku* (8. Bası, Yaylacık Matbaacılık 2009).

Sarısözen S, *Konkordato* (5. Baskı, Yetkin Yayınları 2021).

Şahin Ç S, *Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları* (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020).

Tanrıver S ve Deynekli A, *Konkordatonun Tasdiki* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 1996).

Tanrıver S, ‘İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler’ içinde Murat Atalı (edt), *Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII* (1. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2010).

Topçu Y, ‘7101 Sayılı Kanun ile İflâs Ertelemenin Yerini Alan Konkordatonun Uygulanma Esasları’ (2018) 5(13) Gümrük Ticaret Dergisi 40-47.

Topçu Y, ‘Yinelenen Konkordato Taleplerinin Hukukî ve Finansal Yönleriyle Değerlendirilmesi’ (2024) 28(4) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 301-362 (Yinelenen Konkordato Talepleri).

Yavaş M ve Daşlıçay P, *Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları* (1. Baskı, Seçkin Yayınları 2024).

Yavaş M, *Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve alacaklarının Haczi (İİK m. 89)* (1. Baskı, Arıkan Yayıncılık 2005).

Yıldırım K ve Deren Yıldırım N, *İcra ve İflâs Hukuku* (8. Baskı, Beta Yayınları 2021).

İnternet Kaynakları

karararama.yargitay.gov.tr

legalbank.net

lexpera.com.tr